Gemeente Oldebroek

Evaluatie uitvoeringsnota: Samen voor een gezond Noord-Veluwe 2017-2021

December 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Inleiding 3
Evaluatie thema Gezond Opgroeien 4
Bevorderen van gezond gewicht bij de jeugd 4
Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) 4
Goed Bezig Oldebroek 5
Jeugdfonds Sport 7
Afname van het gebruik van genotmiddelen 7
Alcohol 8
Roken en drugs 8
Depressie, versterking van de (seksuele) weerbaarheid en tolerantie van de jeugd 9
Evaluatie thema Gezond ouder worden 10
Leefstijlinterventies voor een gezonde leefstijl 10
Goed Bezig Oldebroek 10
Eenzaamheid bij ouderen 11
Gezond Veluwe 11
Evaluatie Gezonde leefomgeving 12
Speelbeleidsplan 12
Integraal Beheer van de Openbare ruimte (IBOR, 2020) 12
Conclusie 13
Aanbevelingen 14
Bijlage 15
Bijlage 1: resultaten per KPI 15
Tabel 2: KPI's van Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) – Gezond opgroeien 15
Tabel 3: KPI's van Goed Bezig Oldebroek – Gezond opgroeien 16
Tabel 4: KPI van Jeugdfonds Sport – Gezond opgroeien 17
Tabel 5: KPI's afname van het gebruik van genotmiddelen – Gezond opgroeien 17
Tabel 7: KPI's van Gezond ouder worden 18

Inleiding

Na het uitvoeren van vier jaar gezondheidsbeleid 2017-2021 is het tijd om de resultaten hiervan inzichtelijk te maken. Een periode waarin we, in de laatste twee jaar, door de uitbraak van de COVID-19 pandemie werden beperkt in het uitvoeren van de verschillende taken. Het virus eiste voorrang op diverse terreinen, maar had ook veel invloed op onze persoonlijke omgeving en gezondheid.

De andere kant van de medaille is dat de coronapandemie onderstreept hoe belangrijk gezondheid is. Er werd de nadruk gelegd op een goede conditie en een gezond gewicht in het aangaan van de strijd tegen het virus. Hoewel we ons vaak gezond voelen heeft de helft van onze volwassenen Nederlanders en dus volgens de statistiek ook de inwoners van Oldebroek overgewicht. Het ervaren van deze ingrijpende periode geeft ons, naast de gebruikelijke tijdscyclus, momentum om gezondheid steviger op de kaart te zetten in de nieuwe beleidsplannen. Maar eerst kijken we terug naar wat we afgelopen jaren hebben kunnen doen.

Tijdens de beleidsperiode van dit uitvoeringsplan presenteerde het Rijk het Nationale Preventie Akkoord. Dit betekent dat inmiddels de thema's problematisch alcoholgebruik, overgewicht en roken lokaal ook zijn ingebed via het Preventie- en Sportakkoord: Samen naar een gezond Oldebroek. Hierbij hebben wij lokaal gekozen voor een uitbreiding van het thema problematisch alcoholgebruik naar middelengebruik. De jaarplannen van het preventiedeel 2020 en 2021 worden op dit moment geëvalueerd samen met de partners en daarbij worden nieuwe uitvoeringsplannen geschreven. Zo is het lokale preventie- en sportakkoord een belangrijk stuk geworden naast het gezondheidsbeleid.

In deze evaluatie willen we tellen en vertellen. Hierbij gebruiken we voorbeelden van behaalde resultaten en cijfers uit diverse monitors. Daarnaast zijn de resultaten van alle kritieke prestatie indicatoren (KPI's) bijgevoegd als bijlage, maar worden een groot aantal ook behandeld onder hun deelthema. Het kijken naar KPI's is belangrijk, echter is het bereiken van een gezonde gemeente een lange termijn aanpak. Langzaam maar gestaag proberen we samen met onze inwoners, organisaties en ondernemers stappen te zetten naar een gezondere omgeving en gezonde en gelukkige inwoners.

1. Evaluatie thema Gezond Opgroeien

Het leggen van een gezonde basis bij kinderen is belangrijk. Aan dit thema werkten we met diverse partijen, waaronder: het Centrum voor Jeugd en Gezin, Tactus verslavingszorg, Nummer 13, Stichting Halt, Stichting Chris en Voorkom, Goed Bezig Oldebroek en ons sociaal team. Daarnaast zijn we Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)-gemeente en werkten we verder aan onze JOGG-aanpak.

Bevorderen van gezond gewicht bij de jeugd

Het bevorderen van gezond gewicht bij de jeugd is een belangrijk thema wat van verschillende beleidsterreinen wordt ondersteund en uitgevoerd. We willen kinderen motorisch goed opleiden en introduceren in de wereld van bewegen. Hierdoor kunnen we er aan bijdragen dat zij er meer plezier aan beleven en makkelijker en meer in beweging blijven. Hoewel beweging belangrijk is leidt dit niet automatisch tot een gezonder gewicht. Ook voeding en slaap zijn thema's die hiervoor relevant zijn. Daarnaast werkten we niet alleen preventief, maar is er ook een mogelijke 'terugweg' beschikbaar in onze gemeente. Hierbij worden kinderen met overgewicht en hun ouders twee jaar begeleidt om te komen tot een gezondere leefstijl en een gezond gewicht.

Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)

Voor het bereiken van gezond gewicht voor de doelgroep jeugd wordt in de gemeente Oldebroek ingezet op de JOGG-aanpak. De JOGG-aanpak is een landelijk programma wat sinds 2014 wordt uitgevoerd. Deze aanpak wordt geregisseerd vanuit Goed Bezig Oldebroek en is deel van de regionale samenwerking JOGG Noord-Veluwe. JOGG richt zich op het gezonder maken van de omgeving van het kind en het creëren van bewustwording door middel van campagnes. Thema's die hierbij jaarlijks terugkomen zijn: Drink water!, Snoepgroente en Slaap Lekker (sinds 2020). Daarnaast kunnen lokale partijen samenwerkingspartner worden van JOGG – Goed Bezig Oldebroek. In de afgelopen vier jaar is het aantal partners meer dan verdubbeld van drie naar zeven.
De JOGG-aanpak is onlangs geëvalueerd in een regionale effectenevaluatie 2017-2019[1]. Een resultaat wat hieruit naar voren komt is de afname van het aantal kinderen met (ernstig) overgewicht in de leeftijd 9/10 jaar van 17% naar 14%. Als gevolg van de evaluatie is ook een nieuw plan van aanpak gemaakt voor 2020-2023. Hierin staat het borgen van de JOGG-aanpak in de gemeente centraal.

Cool2BFit & Extragym+

Voor de kinderen met overgewicht is in de gemeente Oldebroek de erkende gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) Cool2BFit beschikbaar. Hieraan hebben in de periode van het beleidsplan 14 kinderen uit onze gemeente deelgenomen. Omdat deze GLI een tweejarig programma betreft zijn we in het najaar van 2021, met financiering vanuit het preventieakkoord, gestart met een pilot Extra gym +. Hierin nodigen we kinderen uit om te werken aan een gezonde leefstijl met een 15-weeks programma. Kinderen die dit programma voltooien kunnen indien gewenst doorstromen naar Cool2BFit. Dit betekent dat kinderen in de gemeente de kans krijgen om zowel laagdrempelig als langdurig te werken aan een gezonde leefstijl en dus een gezond gewicht.

[1] https://www.evaluatiebureau.nl/sites/default/files/sites/default/files/uploads/Evaluatierapport%20JOGG%20NV%20%282017-2019%29.pdf

Kritieke prestatie indicator

De KPI's van JOGG zijn overgenomen van het plan van aanpak van JOGG Noord-Veluwe 2017-2019. In tabel 1 vanuit de regionale effectenevaluatie.

Tabel 1. Resultaten volgens de effectenevaluatie van JOGG 2017-2019

KPI	Resultaat regionaal	Behaald	Resultaat Oldebroek (* = alleen postcode 8091)	Behaald
Het percentage kinderen en jongeren met een gezond gewicht is in 2018/2019 ten opzicht van schooljaar 2012/2013 met 2% toegenomen	5/6 jr. + 1% 9/10 jr. +1% 12/13 jr. -3%	X	*5/6 jr. +7% *9/10 jr. -3% *12/13 jr. ---	Verschil is niet als significant te beoordelen.
T.a.v. jeugd 12 – 19 jaar	2019 (2011)		2019 (2015)	
Minimaal 20% van de jongeren beweegt elke dag minstens 1 uur	16% (15%)	X	12% (18%)	X
Minimaal 38% van de jongeren eet 6 of 7 dagen per week fruit.	43% (37%)	✓	38% (25%)	✓
Minimaal 60% van de jongeren eet 6 of 7 dagen per week groente	62% (52%)	✓	46% (32%)	X
Minimaal 52% van de jongeren drinkt gemiddeld 2 of meer glazen water per dag.[2]	75% (48%)[3]	✓	58% (38%)[4]	✓

Overgenomen uit Effectevaluatie JOGG Noord-Veluwe (2017-2019), De Lange & Timmerman, juni 2020, GGD NOG.

Goed Bezig Oldebroek

Bewegingsonderwijs

De inzet en dus impact van het team van buurtsportcoaches van de gemeente Oldebroek wordt elk jaar groter. Zo nemen elk jaar de basisscholen steeds meer, door vakleerkrachten verzorgd, bewegingsonderwijs af. Dit groeide van 44 lessen (2017) per week naar 97 lessen per week (2021). Dit is ongeveer 60% van alle lessen in de gemeente. Deze lessen bewegingsonderwijs zorgen voor een goede motorische basis en leggen daarmee ook de basis voor een leven lang bewegen. Daarbij is het aantal ingekochte kleuterlessen in 2020 met 40% gestegen.

Kritieke prestatie indicator

De KPI was dat bewegingsonderwijs door een vakleerkracht wordt gegeven op elke school in de gemeente Oldebroek. Deze KPI is ondanks het gestegen aantal lessen door Goed Bezig niet behaald.

Er is één school die de lessen niet door een vakleerkracht laat geven. Zij zetten de door de gemeente gesubsidieerde inzet van Goed Bezig in voor pauzeactiviteiten. Daarbij zijn er drie scholen die behalve de gesubsidieerde lessen geen lessen bijkopen, waardoor niet alle kinderen een vakleerkracht hebben voor bewegingsonderwijs.

[2] Het is niet te achterhalen of de doelstelling is behaald, omdat de vraagstellingen in de Jeugdmonitor van 2019 zijn gewijzigd, waardoor deze indicator niet is te bepalen

[3] Percentage jongeren dat minimaal 1 glas water per dag drinkt in 2019 en (2011)

[4] Percentage jongeren dat minimaal 1 glas water per dag drinkt in 2019 en (2015)

Gezonde school

In de periode van 2017 tot en met 2021 zijn er op de scholen in de gemeente tien vignetten van de Gezonde School aanpak behaald. Dit programma is ontstaan vanuit een samenwerking tussen de PO-raad, VO-raad en MBO raad, het RIVM en GGD GHOR Nederland. De aanpak helpt scholen om planmatig en structureel te werken aan gezondheid en een gezonde leefstijl. Dit betekent het implementeren van een aantal interventies in de schoolomgeving, maar ook het aanpassen van het beleid. Deze vignetten zijn behaald: thema Welbevinden(2), Bewegen & Sport (5), Voeding (1) en Roken en Alcohol (1). Goed Bezig Oldebroek krijgt elk jaar een aantal uur om scholen hierbij te ondersteunen. Deze inzet is duidelijk terug te zien in het aantal vignetten. In vergelijking met andere gemeente op de Noord-Veluwe scoren wij hier hoog met tien vignetten ten opzichte van vier of minder bij andere gemeenten.

Kritieke prestatie indicator

De KPI was geformuleerd: “240 uur per jaar inzetten voor thematische aanpak op de thema’s sport &bewegen, roken & alcohol of sociale veiligheid”. Deze KPI is behaald. Goed Bezig heeft bij het behalen van zes certificaten van de Gezonde School aanpak ondersteund. Daarnaast is er ondersteund bij het herinrichten van schoolpleinen.

Sportkennismaking, sportstimulering en verenigingsondersteuning

De sportkennismakingsprogramma’s die worden verzorgd in samenwerking met verenigingen zorgen ervoor dat kinderen voldoende kans krijgen om de sporten in de gemeente te ontdekken. In samenwerking met Goed Bezig bezoeken zij de scholen en geven kennismakingslessen. Vervolgens is er nog een activiteit op de vereniging en volgt een aanbod voor lidmaatschap. Door deze samenwerking kunnen verenigingen meer dan 800 kinderen bereiken. Om ervoor te zorgen dat de sportverenigingen vitaal blijven worden zij ondersteunt door de verenigingsondersteuner. Zo zijn in samenwerking verschillende trainingen en cursussen georganiseerd voor trainers, leden of het bestuur. Ook is Goed Bezig onder deel van het kernteam van het lokale sportakkoord. Zo zijn er al diverse diensten en middelen toegekend[5] aan verenigingen.

Kritieke prestatie indicator

De KPI was dat jaarlijks 70% van de kinderen op de basisschool kennismaakt met drie verschillende sportaanbieders. (2020 – 2 trajecten). Deze KPI is gehaald, omdat dit in de groepen 3 tot en met 8 gebeurt via de Koningsspelen en sportkennismakingslessen.

Aangepast sporten

Sinds in juni 2017 de resultaten van het onderzoeksrapport ‘Aangepast sporten en bewegen in beeld’[6] zijn gepresenteerd is er verder gewerkt aan het aangepast sporten netwerk. Er is veel aandacht besteed aan het opbouwen van een netwerk en het inventariseren van het huidige aanbod voor unieke sporters. Daarnaast is een klankbordgroep van ouders gevormd en bevraagd om vrijetijdsbesteding voor kinderen met een beperking in de gemeente aantrekkelijker te maken. Het in

[5] https://www.goedbezigoldebroek.nl/oldebroek/sportkennismaking/content/id/941/voorbeelden
[6] https://www.meevoormij.nl/wp-content/uploads/2017/06/Onderzoeksrapport-Ruben-Dijk_Aangepast-sporten-en-bewegen.pdf

2020 geïntroduceerde Club Extra is een wekelijks sport- en spelmoment waar inmiddels vijf kinderen gebruik van maken. Voor deze doelgroep is dat al een volle groep. Voor volwassenen wordt momenteel gewerkt aan het uitbreiden van het aanbod van Better2gether[7] naar Oldebroek.

Kritieke prestatie indicator
De KPI was dat 80% van de aanvragen van sporters met een beperking kunnen worden verwezen naar nieuw of bestaand bewegingsaanbod. Deze KPI is behaald, omdat Goed Bezig Oldebroek jaarlijks zo goed al alle aanvragen heeft doorverwezen. In 2021 zijn bijvoorbeeld drie deelnemers (van in het totaal ook drie aanvragen) succesvol doorverwezen naar passend aanbod.

Jeugdfonds Sport

Het Jeugdsportfonds is 2018 samen gegaan met het Jeugdcultuurfonds naar Jeugdfonds Sport & Cultuur. Het aanspreekpunt van het Jeugdfonds Sport ligt sinds 2012 bij Goed Bezig Oldebroek. Zij bedienen aanvragen van kinderen waar thuis te weinig geld is om de contributie te betalen. Het aantal toegekende aanvragen binnen de gemeente Oldebroek is gestegen van 62 aanvragen (2017) naar 87 aanvragen (2020). Het hoogste aantal toegekende aanvragen was 113 in 2018. Daarbij was Oldebroek de eerste Gelderse gemeente die zich aansloot bij het Volwassenenfonds. Sinds juni 2021 kunnen ook volwassenen in Oldebroek nu geholpen worden op weg naar sport of cultuur.

Kritieke prestatie indicator
De KPI was dat minimaal 80 kinderen gebruik maken van deze regeling. Dit is niet behaald in 2017, maar wel in de overige jaren. Voor 2021 zijn er tot en met kwartaal drie 77 aanvragen ingediend. Ook dit jaar is de verwachting dat we de 80 aanvragen ruimschoots gaan halen.

Afname van het gebruik van genotmiddelen

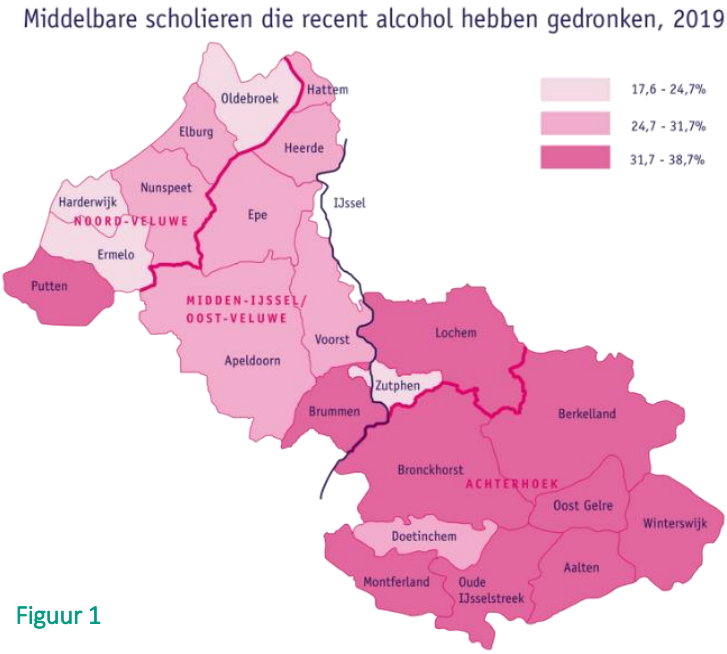
Dit speerpunt heeft in de looptijd van deze nota veel aandacht gekregen. Met de komst van het Nationale Preventieakkoord in 2018 zijn roken en alcohol, en lokaal in Oldebroek zelfs middelengebruik, een expliciet thema geworden om gezamenlijk aan te werken. Hiermee bedoelen we het samenwerken van de overheid met partners om de afname van het gebruik te bereiken. Daarnaast is het wettelijke integrale Preventie- en Handhavingsplan vernieuwd voor 2022-2025.

Kritieke prestatie indicatoren
De KPI's van dit deelthema zijn vooral gericht op voorlichting en dus preventie. De basisscholen gebruiken hun voorlichtingsaanbod goed. De afspraak is dat de groepen 7 en 8 het ene jaar de voorlichting krijgen van Chris en Voorkom en het andere jaar van Tactus. Op het Agnieten College zijn sinds 2020 samen met Goed Bezig Oldebroek en professionals de handen ineen geslagen om een samenhangend voorlichtingsprogramma te creëren. Door corona in het schooljaar 2020/2021 was er minder voorlichting mogelijk. Hier worden waar mogelijk de gemiste lessen ingehaald. Daarnaast is, zoals eerder vermeld, in deze beleidsperiode ingezet op Gezonde School certificaten. De Timotheüsschool heeft certificaat Roken & Alcohol gehaald.

[7] https://www.wiel.nl/meedoen/better2gether/

Alcohol

Het nuttigen van alcohol is landelijk onder de jeugd niet verder gedaald sinds de verhoging van de gerecht matigde leeftijd om alcohol te nuttigen.[8] In onze gemeente ligt het alcoholgebruik lager dan in Noord- en Oost-Gelderland (NOG), maar is het percentage tweedeklassers dat recent alcohol heeft gedronken gelijk gebleven tussen 2015 en 2019. Wel heeft in Oldebroek 15% van de middelbare scholieren recent alcohol gedronken (figuur 1[9]), terwijl dit oploopt tot 40% in andere gemeentes. Vergeleken met de Noord-Veluwe is scoren wij lager op het gebied van zware drinkers. Zo is het aantal jongvolwassenen wat een zware drinker is in Oldebroek 20%, terwijl dit op de Noord-Veluwe gemiddeld 27% is.[10] Ouders stemmen in Oldebroek minder in met het alcoholgebruik dan in NOG. Wel stijgt het aantal scholieren dat aangeeft alcohol te verkrijgen van ouders, van 11% (2015) naar 17% (2019).

Figuur 1

Roken en drugs

Een belangrijke KPI voor de thema's roken drugs was het opzetten van een meldpunt drugs in samenwerking met de politie, Tactus verslavingszorg en de jongerenwerkers van Nummer 13. In 2019 is dit meldpunt voor inwoners gerealiseerd, waarmee we in de regio voorop liepen. Inmiddels is het kader voor het meldpunt uitgebreid naar ondermijning. De meldingen die daar binnen komen zijn tot nu toe vooral voor de politie geweest en één keer heeft het geleid tot een verplicht traject bij Tactus. In de cijfers van de gezondheidsmonitor is geen duidelijke trend zichtbaar in het aantal scholieren dat rookt. Daarbij is het percentage wat wiet of hasj heeft gebruikt hetzelfde gebleven tussen 2015 en 2019.[11]

Onze gemeente is sinds 2018 aangesloten bij de beweging 'Op weg naar een Rookvrije Generatie'. Een initiatief van de Hartstichting, KWF Kankerbestrijding. Het doel van deze beweging is om samen opgroeiende kinderen te beschermen tegen tabaksrook en de verleiding om zelf te starten met roken. Daarom zijn in juli 2019 de gemeentelijke gebouwen rookvrij en volgens de wet zijn de scholen, kinderboerderijen en speeltuinverenigingen in onze gemeente rookvrij. De plannen om deze beweging verder uit te breiden valt onder de uitvoering van het preventieakkoord.

OP WEG NAAR EEN
ROOKVRIJE
GENERATIE

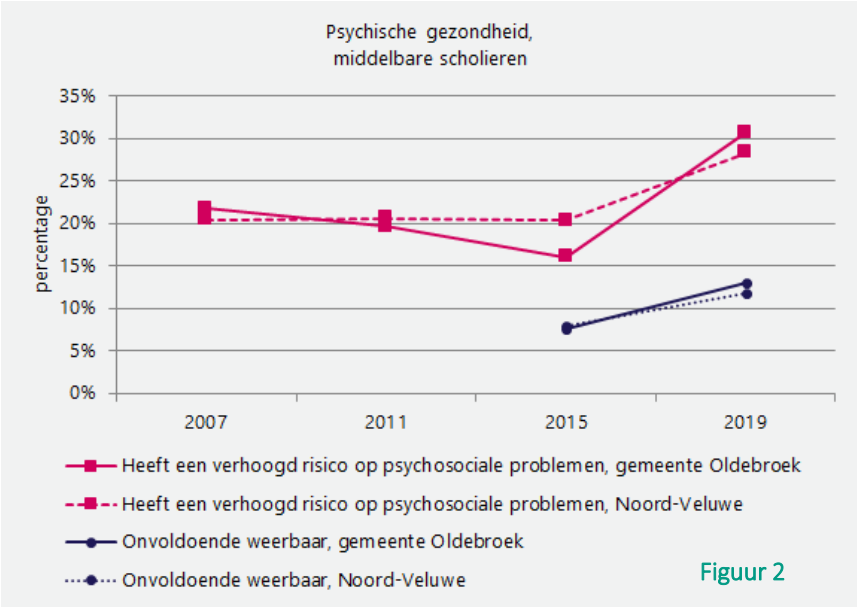
[8] Peilstationsonderzoek Scholieren / Trimbos-instituut i.s.m. RIVM,1999-2015 en 2019
[9] Herdrukt van GGD NOG, 2019, geraadpleegd van http://www.kvnog.nl
[10] Kompasvolksgezondheid Noord- en Oost-Gelderland, jeugdmonitor GGD NOG, 2019
[11] Kompasvolksgezondheid Noord- en Oost-Gelderland, jeugdmonitor GGD NOG, 2019

Depressie, versterking van de (seksuele) weerbaarheid en tolerantie van de jeugd

Naast de inzet die een school zelf pleegt op weerbaarheid, worden er gastlessen gegeven door Stichting Halt. Deze lessen zijn gericht op zowel online veiligheid als op de invloed van een groep. Door de coronamaatregelen hebben deze lessen de afgelopen tijd minder plaats kunnen vinden. Dit wordt waar mogelijk ingehaald, zodat alle doelgroepen hun voorlichting nog ontvangen. Ondanks alle inzet op dit thema blijven de cijfers rondom de weerbaarheid van middelbare scholieren echter afnemen. Daarnaast is het verhoogde risico op psychosociale problemen onder onze scholieren 31%. Hiermee zijn wij één van de drie gemeentes in Noord- en Oost-Gelderland die hierop het ongunstigst scoort. In de grafiek van figuur 2[12] kunnen we zien dat het risico op psychosociale problemen in Oldebroek sterker stijgt dan op de Noord-Veluwe. Via diverse coronapeilingen houdt de GGD NOG ook bij hoe het met de jeugd gaat tijdens de corona periode[13]. Zo is het gemiddelde rapportcijfer wat jongeren hun leven geven een jaar verder in de coronacrisis verder gedaald van een 7,3 (mei 2020) naar een 6,6 (maart 2020). Ook maken zij zich meer zorgen, zijn ze vaker gestrest en hebben ze minder om naar uit te kijken. Met de impact van corona kunnen we verwachten dat de stijging van het risico en de verminderde weerbaarheid zich doorzet.

Kritieke prestatie indicator

De gestelde KPI was op het toenemen van de weerbaarheid van de jeugd met 1%. Deze is niet gehaald, omdat uit de gezondheidsmonitor van de GGD NOG van 2019 blijkt dat niet 92% (2015) voldoende weerbaar is, maar 87% (2019). De tweede KPI ging over depressieve gevoelens. Deze wilden we met 1% laten afnemen naar 14%. Over deze KPI kunnen we geen resultaat bekendmaken. Dit omdat de vraagstelling van de monitor zo is aangepast dat we hier geen antwoord op kunnen geven. Wel kunnen we verwachten dat ook deze KPI niet is gehaald door de diverse rapporten die laten zien wat de impact is van corona op de jeugdigen.

Figuur 2

[12] Herdrukt van GGD NOG, 2019, geraadpleegd van http://www.kvnog.nl

[13] https://www.ggdnog.nl/media/2166/infographic-coronapeiling-jeugd-2.pdf

2. Evaluatie thema Gezond ouder worden

Met de nog steeds stijgende levensverwachting van inwoners van Nederland komen er niet alleen meer ouderen (door de algehele vergrijzing), maar leven zij ook langer. Daarom is er de afgelopen vier jaar ingezet op preventieve activiteiten voor deze doelgroep. Ook is er in het netwerk Gezond Veluwe met partners gewerkt aan de kwaliteit en integraliteit van de zorg.

Leefstijlinterventies voor een gezonde leefstijl

Bij het voorkomen van kwetsbaarheid en het zo lang mogelijk vitaal blijven is bewegen erg belangrijk. Niet alleen voor de lichaamsfuncties, maar ook voor het meedoen in de samenleving[14]. Zo heeft Senioren Welzijn Oldebroek het activiteitenaanbod verder uitgebreid. Met het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2019-2023 richten zij zich op: de nieuwe senior die langer vitaal is, goed op de hoogte van technologische ontwikkelingen en langer een actieve rol in de samenleving wil blijven spelen.

Goed Bezig Oldebroek

Goed Bezig Oldebroek zetten we in om het bewegen onder senioren te stimuleren. Om ouderen te bereiken die tot nu toe geen wekelijkse activiteit hebben gevonden organiseren zij in samenwerking met partners (waaronder SWO) fitheidstesten. Hierbij worden inwoners getest op een aantal belangrijke gezondheidspunten en kunnen zich vervolgens aanmelden voor een 12-weeks beweegprogramma. Deze fitheidstesten hebben plaatsgevonden in 2017, 2021 (Oldebroek) en 2018 (Wezep). De tweede fitheidstest in Wezep wordt (door corona verlaat) georganiseerd in februari 2022. Daarnaast is er ingezet op diverse projecten en activiteiten. Onderstaand een aantal voorbeelden:

- Stoelgym op LocoTV in coronatijd;
- Walking Football is opgezet en gestart bij OWIOS;
- Een pilot Zit&Fit in diverse verzorgingscentra;
- Stimuleringsbudget is aangevraagd voor en met Kickboks Wezep voor het opzetten van aanbod voor senioren;
- Ommetje Oldebroek is georganiseerd in samenwerking met de Hullen;
- Regionale kennisuitwisseling buurtsportcoaches senioren;
- Inzetten op de samenwerking met Senioren Wezep Oldebroek.

Kritieke prestatie indicator

De KPI voor dit speerpunt was dat het percentage ouderen voldoet aan de beweegrichtlijn met 1% zal toenemen. Deze KPI is niet behaald. Het percentage 65-plussers wat voldoet aan de beweegrichtlijn 2017 is gedaald van 38% (2016) naar 32% (2020)[15]. Ondanks dat dit statistisch geen significant verschil is, mogen we er vanuit gaan dat dit verschil ook zichtbaar was geworden wanneer meer ouderen de vragenlijst hadden ingevuld.[16]

[14] Positieve Gezondheid, Huber, 2012
[15] Gezondheidsmonitor Volwassenen & Ouderen, 2016, 2020.
[16] Petra Boluijt, GGD NOG, 2021

Eenzaamheid bij ouderen

Beweegmomenten, samen eten, inloop & koffie of cultuur. Er zijn diverse activiteiten in de gemeente om mensen samen te brengen en laagdrempelige contactmomenten aan te bieden. Maar lost dit ook het eenzaamheidsgevoel op? Om het groeiende probleem onder diverse doelgroepen aan te pakken is er eind 2018 een kerngroep Oldebroek tegen eenzaamheid geformeerd. Minimaal elk kwartaal komt deze groep, bestaande uit inwoners, vrijwilligers en professionals, bij elkaar na te denken over oplossingen en mogelijke aanpakken. Het doel is om eenzaamheid binnen de gemeente Oldebroek breed onder de aandacht te brengen van inwoners en partners. Daarnaast willen zij de onderlinge verbondenheid versterken vanuit de Oldebroek voor Mekaar gedachte en het onderwerp bespreekbaar proberen te maken. Doordat de leden van de kerngroep het onderwerp eenzaamheid ook weer binnen eigen en andere organisaties agenderen komt er gemeente breed meer aandacht. Zo is er in de huis-aan-huis krant een plek gereserveerd voor Een tegen Eenzaamheid en is er in samenwerking met de Luisterlijn een workshop 'In gesprek over eenzaamheid' georganiseerd. Zo zetten we in op het meer omzien naar elkaar in de eigen woonomgeving.

Kritieke prestatie indicator

De KPI voor dit speerpunt was dat het percentage volwassen wat zich eenzaam voelt af zou nemen met 1% . Dit is niet behaald. Tot 2020 is het percentage ouderen wat zich matig tot ernstig eenzaam voelt toegenomen van 43% (2016) naar 49%(2020).[17] Ook dit verschil is niet significant gebleken, maar we mogen er vanuit gaan dat dit verschil ook zichtbaar was geworden wanneer meer ouderen de vragenlijst hadden ingevuld.[18] Daarbij schatten we in dat dit cijfer nog hoger zou zijn, wanneer de monitor eind 2020 afgenomen zou zijn. Corona heeft op dit thema bij alle doelgroepen veel invloed.

Gezond Veluwe

In de netwerksamenwerking is de afgelopen vier jaar geïnvesteerd en gemonitord. Uit het evaluatierapport wat is verschenen in oktober 2021 zijn diverse resultaten en aanbevelingen te lezen. Zo wordt er inmiddels volop gebruik gemaakt van OZOVerbindzorg in de regio. Dit is een digitaal communicatiesysteem dat patiënten en hun naasten overzicht geeft en ondersteunt in zelfredzaamheid. Ook vinden er gestructureerd lokale multidisciplinaire overleggen plaats rondom kwetsbare ouderen. Deze twee aandachtspunten die beide benoemd zijn in de uitvoeringsnota zijn dus behaald.

[17] Gezondheidsmonitor Volwassenen & Ouderen, 2016, 2020.
[18] Petra Boluijt, GGD NOG, 2021

3. Evaluatie Gezonde leefomgeving

Bij het hoofdstuk gezonde leefomgeving waren in de uitvoeringsagenda geen KPI's opgenomen. Wel werd in het document weergegeven hoe de omgevingsvisie (vastgesteld 09-2017) is opgebouwd en welke thema's hierin terugkomen. Daarom schetsen we in dit hoofdstuk door twee voorbeelden hoe we het thema gezondheid in de leefomgeving de afgelopen jaren hebben toegepast. Ook kunnen we aangeven dat de genoemde subsidieaanvraag met het thema 'Maak ruimte voor gezondheid' niet is gehonoreerd.

Speelbeleidsplan

Met het speelbeleidsplan (2020) is budget beschikbaar om alle speel- en jeugdplekken opnieuw in te richten t/m 2024. Met aandacht voor natuurlijk spelen, toegankelijkheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie leveren de plekken een brede bijdrage aan de gezondheid voor kinderen, de jeugd en ook ouderen. De plekken worden (als de buurt dit aangeeft) ook meer ingericht als ontmoetingsplek. Door het plaatsen van picknickbanken en een jeu de boules baan kunnen jong en oud genieten van de buitenlucht. Daarbij stimuleert de vergroening van de plekken ook ontmoetingen tussen mensen, verhoogt het geluk en vermindert de (hitte)stress. Op sommige plekken plaatsen we naast meer groen ook een waterspeelplek en benutten we de mee-koppel kans om zo regenwater bij de speelplek te integreren.

Integraal Beheer van de Openbare ruimte (IBOR, 2020)

Een van de thema's die bij het beheer van de openbare ruimte wordt meegewogen is gezondheid. Met aandacht voor biodiversiteit en klimaatadaptatie wordt ook met dit plan en de beheerplannen die hieruit voorkomen een bijdrage geleverd aan de gezonde leefomgeving voor nu en later. Door de leefomgeving zoveel mogelijk te vergroenen werken we aan de klimaatverandering en stimuleren we de gezondheid. Zo zijn de afgelopen jaren diverse schoolpleinen (Het Noordermerk, IKC De Vlinder, Kindcentrum De Schaapskooi en de Looschool (afbeelding 1)) groener ingericht. Ook krijgt het centrum van Wezep een groenere uitstraling.

Afbeelding 1. Kinderen spelen bij de opening van het vergroende schoolplein van de Looschool

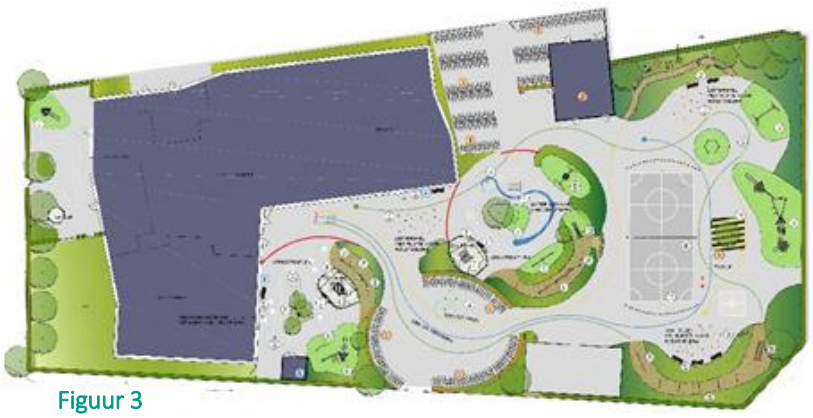
Conclusie

Het leggen van een gezonde basis krijgt veel aandacht en praktische inzet en niet zonder succes. Zo kunnen we concluderen dat het inzetten op leefstijl loont. Twee van de vier leefstijlverbeteringen bij jongeren zijn geslaagd. Het gewoon maken van de gezonde keuze van water drinken en fruit eten laat zich zien in de gezondheidsmonitor jongeren met een stijging van respectievelijk 20 en 13 procent. Het bevorderen van gezond gewicht is echter niet gelukt, net zoals het verhogen van het percentage jongeren wat de beweegnorm haalt. Wel bieden we kansen om wel aan deze norm te gaan voldoen. Met het Jeugdfonds Sport en inmiddels Volwassenenfonds helpen we jaarlijks meer 80 kinderen en 30 volwassenen aan het bewegen.

De afname van de weerbaarheid bij de jeugd en het verhoogde risico op psychosociale problemen is zorgelijk en ook binnen de regio scoren we hierop samen met twee andere gemeentes het minst gunstig. Dat de coronacrisis dit risico nog verder zal onderstrepen is te verwachten. Dit betekent dat we met de huidige inzet niet kunnen voldoen aan de wens om de jeugd weerbaarder te maken. Naast dit weerbaarheidsthema zijn alcohol- en middelengebruik thema's waar we veel op inzetten. Positief aan de uitkomsten van de monitor is dat onze gemeente qua alcoholgebruik hoort bij de meest gunstig scorende gemeenten. Wel is het alcoholgebruik onder tweedeklassers in vergelijking met 2015 niet verder gedaald.

Bij de 65-plusser in onze gemeente zien we een toename in eenzaamheid en in het aantal mensen dat de beweegrichtlijn niet haalt. Dit betekent echter niet dat het hier op inzet aan ontbrak. Met de kerngroep eenzaamheid is het thema veelvuldig onder de aandacht gebracht en geagendeerd binnen diverse organisaties. Door de fitheidstesten en diverse activiteitenaanbod aan SWO is er voor de doelgroep voldoende kans om de beweegrichtlijnen wel te (gaan) halen.

Het toepassen van gezondheid in de leefomgeving kent al diverse resultaten in onze gemeente. Het combineren van natuur met bewegen geeft gezondheidswinst aan diverse kanten. Naast het bewegen vermindert groen en contact met de natuur stress en hittestress. Daarnaast hebben we met het vergroenen van de omgeving aandacht voor klimaatadaptatie. Het openbare schoolplein van IKC De Vlinder (figuur 3) is hier een mooi voorbeeld van.

Figuur 3
Ontwerp van het schoolplein van IKC De Vlinder

We concluderen dat er in Oldebroek veel ingezet wordt op gezondheid en ook diverse KPI's in de afgelopen vier jaar zijn behaald. Wel geven de gezondheidstrends van niet behaalde KPI's en corona ons aandachtspunten mee voor de komende nieuwe beleidsperiode.

Aanbevelingen

De ingezette koers van de vorige nota en de uitvoeringsagenda raken nog steeds actuele thema's. Dit betekent dat het belangrijk is om niet van de ingezette koers af te wijken, maar deze te verbreden en specificeren waar mogelijk. Nu het werken aan het preventieve deel van gezondheid ook landelijk erkend en op thema's ondersteund wordt is het zaak in te zetten op duurzame verandering.

Het gezond opgroeien kunnen laten opgroeien van kinderen is een wens van ouders, scholen en gemeente. Met deze visie als basis het belangrijk om te kijken waar we elkaar nog kunnen versterken. Het gezonder maken van de schoolomgeving betrekt alle drie de partijen op de plek waar kinderen het meeste tijd door brengen. Het is daarom aan te bevelen om hier op in te blijven zetten en in gesprek met elkaar te blijven.

De conclusies op het gebied van de weerbaarheid van onze jongeren zijn best zorgelijk. Dit komt ook als aandachtspunt naar voren vanuit het onderwijsachterstandenbeleid. Hier is echt werk te verzetten. We zullen het gesprek moeten voeren met onze partners over hoe we onze inzet hierop kunnen intensiveren.

Voor de steeds grote groep ouderen in onze gemeente is het bekijken van de gezondheid van het de principes van positieve gezondheid erg belangrijk. Het verder creëren van een leefomgeving waarin zij hun zingeving, dagelijks functioneren en het meedoen in de samenleving kunnen vergroten zorgt voor minder druk op de medische klachten. Zo kan de omgeving uitnodigen tot ontmoeten en contact met de natuur, waardoor het mentaal welbevinden verbeterd.

Als laatste is het belangrijk om van binnenuit te beginnen. Gezondheid is één van de overkoepelende thema's voor al het beleid. Daarom is het belangrijk dat niet alleen advies wordt gevraagd, maar meer nog dat de gemeentelijk organisatie weet waar we naar toe willen en wat dit voor hun beleidsveld betekent. Wat houdt positieve gezondheid in? Wat is de invloed van de omgeving en hoe passen wij dit toe in onze eigen organisatie en op onze nieuwe projecten. Gezondheid is niet iets wat je kunt toepassen of verkrijgen door in te zetten op één moment of op één plek. Het gaat om het stimuleren van een gezonde manier van leven: de gezonde leefstijl.

Bijlage

Bijlage 1: resultaten per KPI

In onderstaande tabellen staan de KPI's vanuit de uitvoeringsnota en hun resultaat. Hierbij maken we gebruik van een indicator als een stoplicht. Met de groen, oranje of rood wordt aangeven of een KPI wel, deels of niet behaald is.
Een aantal KPI's zijn gesteld over een uitvoerperiode van drie jaar, omdat dit de regionale evaluatieperiode betrof. Bij deze KPI's is dit extra aangegeven. Wanneer de KPI na de evaluatie nog steeds van toepassing bleef hebben wij zowel in het verslag als in onderstaande tabel deze door laten lopen tot 2021.

Tabel 2: KPI's van Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) – Gezond opgroeien

Resultaat	Indicator	Opmerkingen
Bevorderen Gezond Gewicht KPI voor 2017-2019: Gezond gewicht is ten opzichte van 2014 met 2% toegenomen		Regionaal zijn er geen significante veranderingen in het percentage kinderen en jongeren met een gezond gewicht. Lokaal zijn er statistisch geen significante verschillen te meten in verband met de relatief kleine aantallen.
Stimuleren van het eten van groente KPI voor 2017-2019 : Minimaal één regionale en 3 lokale thema bijeenkomsten om groente eten onder kinderen te bevorderen.		
Gezonde leefstijl 12-19 jaar KPI's voor 2017-2019: Minimaal 20% v/d jongeren beweegt 1 u p/d; Minimaal 38% v/d jongeren eet 6 a 7 x pw fruit; Minimaal 60% van de jongeren eet groente 6 a 7 x p/w; Minimaal 53 % van de jongeren drinkt minimaal 2 of meer glazen water per dag		Twee van de vier doelstellingen zijn gehaald. De specifieke informatie is te vinden in figuur 1.
Ouderbetrokkenheid KPI voor 2017-2019: Minimaal 3 lokale activiteiten over dit thema		Regionale campagne: Gezond Tussend'ooren, het mama café, smakelijke eters workshop.
Gezonde Schoolaanpak KPI: 50% van het primair onderwijs en 89% van het Voortgezet onderwijs in de regio werken aan thema's voeding en of bewegen		Jaarlijks gedaan waarbij verschillende certificerin zijn behaald. Ook enkele nieuwe schoolpleinen gerealiseerd.

Publieke en private samenwerking KPI voor 2017-2019: Publieke en Private organisaties werken mee bij het opstellen en uitvoeren van de regionale campagnes en of thema's.		We betrekken de partijen wel bij het uitvoeren. Er is geprobeerd hen te betrekken bij het opstellen, maar dit bleek lastig.

Tabel 3: KPI's van Goed Bezig Oldebroek – Gezond opgroeien

Resultaten	Indicator	Opmerkingen
Bewegingsonderwijs KPI: Bewegingsonderwijs op elke school in de gemeente Oldebroek.		
Gezonde school KPI: Gezonde school (240 uur per jaar voor thematische aanpak op de thema's sport &bewegen, roken & alcohol of sociale veiligheid;		Jaarlijks gedaan waarbij verschillende certificeringen zijn behaald. Ook enkele nieuwe schoolpleinen gerealiseerd.
Sportkennismaking KPI's: - Meedoen aan de Nationale Sportweek; - Koningspelen ondersteunen op scholen; - Gedurende het jaar zijn er vijf periodes waarin steeds een andere sport centraal staat. - Vanaf 2017-2018 maken jaarlijks 70% van de kinderen op de basisschool kennis met minimaal drie verschillende sportaanbieders.		Meedoen aan de Koningsspelen en de Nationale Sportweek wordt elk jaar behaald. Door corona hebben in 2020 maar twee sportkennismakingstrajecten kunnen doorgaan. Ook in 2021 hebben tot nu toe geen onderschoolse sportstimuleringslessen kunnen plaatsvinden.
Sportstimulering KPI's voor 2017-2019: - Vakantieactiviteiten organiseren; - 3 initiatieven voor sportdeelname van jongeren te bevorderen.		Het zijn twee initiatieven geworden. De zoektocht naar draagvlak en -kracht blijft een issue.
Aangepast sporten KPI: 80% van de aanvragen van sporters met een beperking kunnen worden verwezen naar nieuw of bestaand bewegingsaanbod.		
Verenigingsondersteuning KPI's voor 2017-2019: - Minimaal twee keer een bijdrage leveren aan interventies voor een open club; - Digitale portal ontwikkelen voor ondersteuningsaanbod voor vrijwilligers		Er is één keer een bijdrage geleverd. De portal is niet ontwikkeld, mede omdat dit inmiddels landelijk samen is gebracht op één website.

Tabel 4: KPI van Jeugdfonds Sport – Gezond opgroeien

Resultaten	Indicator	Opmerkingen
Sportstimulering minima KPI: Minimaal 80 kinderen maken gebruik van deze regeling.		Met 62 aanvragen is deze KPI alleen in 2017 niet behaald.

Tabel 5: KPI's afname van het gebruik van genotmiddelen – Gezond opgroeien

Resultaten	Indicator	Opmerkingen
Gezonde school en genotmiddelen KPI: Gezonde school (240 uur per jaar voor thematische aanpak op de thema's sport &bewegen, roken & alcohol of sociale veiligheid;		Jaarlijks gedaan waarbij verschillende certificeringen zijn behaald. Ook enkele nieuwe schoolpleinen gerealiseerd.
Gastlessen PO Weerbaarheid, verslaving, alcohol, blowen en roken KPI: Elke basisschoolleerling heeft een gastles gekregen en hierin nieuwe vaardigheden geleerd als het gaat om het weigeren van genotsmiddelen zoals alcohol/roken etc.		In verband met corona konden in schooljaar 2019/2020 en 2020/2021 niet alle voorlichting gegeven worden.
Gastlessen VO over verslaving, alcohol, blowen en roken. KPI: 1 keer per jaar ontvangen leerlingen op het Agnieten College een gastles.		In verband met corona konden in schooljaar 2019/2020 en 2020/2021 niet alle voorlichting gegeven worden.
Outreachende activiteiten preventiemedewerker Tactus: KPI: 100 uur inzet per jaar aan outreachende activiteiten Tactus		Het lukt Tactus niet om de beschikbare 100 uur elk jaar te besteden. In 2020 is het aantal uur inzet vanwege corona verder gedaald.
Onderzoeken aard en omvang van middelengebruik in Oldebroek KPI: Er is onderzoek gedaan en een meldpunt ingericht voor inwoners.		Het meldpunt is ingericht en inmiddels verbreed naar ondermijning.
NIX 18 campagne KPI's: - In mei-juni meedoen aan de landelijke campagne; - Aanbod voor schoolkrantartikel in de schoolnieuwsbrief; - In de kindermonitor is een vraag opgenomen over alcoholgebruik van jongeren tussen de 10 en 12 jaar;		De vraag over alcohol is in de kindermonitor niet toegevoegd.

Instructie Verantwoord Alcohol Schenken (IVA) KPI: 1 keer per jaar IVA training aanbieden aan nieuwe barvrijwilligers van de sportverenigingen.		De laatste IVA-training die wij als gemeente geïnitieerd hebben komt uit 2016.
Nalevingsonderzoek (para) commercie KPI: 1 keer per jaar bezoek van een mystery quest.		De laatste terug te vinden data is van een afgerond onderzoek in 2015. Door corona is de opdracht van 2020 verschoven naar 2021. Dit onderzoek is op dit moment nog niet afgerond.

Tabel 6: KPI's van depressie & versterking van weerbaarheid – Gezond opgroeien

Resultaten	Indicator	Opmerkingen
Weerbaarheid KPI: De weerbaarheid van de jeugd (het percentage jeugd wat voldoende weerbaar is) is toegenomen met 1 % ten opzichte van 2015 (92%).		De jeugdmonitor geeft aan dat dit percentage is gedaald naar 87% in het meetmoment van 2019.
Depressieve gevoelens KPI: depressieve gevoelens bij jongeren zijn ten opzichte van 2015 met 1 % afgenomen	?	Deze KPI is niet te achterhalen in verband met de gewijzigde formulering in de monitor. Wel zien we dat het risico op psychosociale problemen is toegenomen.

Tabel 7: KPI's van Gezond ouder worden

Resultaten	Indicator	Opmerkingen
Beweegnorm KPI: Het percentage ouderen dat voldoet aan de beweegnorm zal toenemen naar 64%		Het percentage 65-plussers wat voldoet aan de beweegrichtlijn 2017 is gedaald van 38% (2016) naar 32% (2020)
Eenzaamheid KPI: De eenzaamheid van ouderen zal in de periode 2017-2019 afnemen naar 39%.		Tot 2020 is het percentage ouderen wat zich matig tot ernstig eenzaam voelt toegenomen van 43% (2016) naar 49%(2020)